

UKKEL À LA CARTE

UKKEL À LA CARTE

❖ À LA CARTE: UW GEMEENTE IN DE KIJKER

BEKIJK UW GEMEENTE MET NIEUWE OGEN, ONTDEK AL DE PARELTJES VAN HET ERFGOED DAT U DAGELIJKS OMRINGT, LEER ONGEKEKE HOEKJES KENNEN, VOLG HET PARCOURS EN SPEEL HET SPEL MEE. IN DEZE COLLECTIE WORDEN DE BRUSSELSE GEMEENTES IN DE KIJKER GEZET IN EEN RIJK GEÏLLUSTREERDE EN PRAKTISCHE WANDELBROCHURE, WAARMEE U OP STAP KAN GAAN OF DIE U GEZELLIG THUIS KAN DOORBLADEREN.

❖ UKKEL À LA CARTE

MET UKKEL WORDT DE COLLECTIE VERRIJKT MET EEN TIENDE WANDELKAART. EN AAN RIJKDOMMEN ONTBREEKT HET HIER IN GEEN GEVAL!

DE WANDELAAR WORDT UITGENODIGD KENNIS TE MAKEN MET DEZE GEMEENTE DIE ZOWEL DOOR HAAR ARCHITECTURALE ALS HAAR GROENE ERFGOED GEKENMERKT WORDT. MET HAAR BIJZONDERE RELIËF STREKT UKKEL ZICH UIT OVER DRIE VALLEIEN DIE UITGESLETEN ZIJN DOOR RIVIEREN WAARVAN HET WATER EERTIJD DE MOLENS AANDREEF. HET GRONDGEBIED WORDT OOK VERFRAAID DOOR DE SCHOONHEID VAN HET ZONIËNWOUDE EN DOOR ENKELE HALFNATUURLIJKE GEBIEDEN ZOALS HET KINSENDAEL. DE "CARRÉS", GROEPJES ARBEIDERSHUIZEN UIT DE 19E EEUW, ZIJN IN DIT GROENE KADER INGEBED. UKKEL KAN PRAT GAAN OP EEN OPMERKELIJK BOUWKUNDIG ERFGOED, WAAR U KENNIS MEE KAN MAKEN DOOR TWEE WANDELROUTES DIE U NAAR HET HART BRENGEN VAN DE WIJKEN DIE VANAF DE 19E EEUW VERSTEDELIJKT ZIJN.

VERTREKKEND VAN HET CENTRUM EN DE SINT-PIETERSKERK KUNT U EEN SQUARE VERKENNEN, DE HERENHUIZEN IN DE BRUGMANNLAAN BEWONDEREN, ENKELE PRACHTIGE VILLA'S IN DE SCHEPENIJLAAN ONTDEKKEN, ALVORENS U TE BEGEVEN NAAR DE ORTHODOXE KERK VAN SINT-JOB.

DE OBSERVATORIUMWIJK IN HET HART VAN DE TWEDE ROUTE IS RIJK AAN UITZONDERLIJKE ARCHITECTUUR.

TOT SLOT KUNNEN DECTECTIVES IN SPE GAAN SPEUREN NAAR DE VERBORGEN SCHATTE VAN HET DIEWEG-KERKHOF.

CHARLES PICQUÉ
MINISTER-PRESIDENT VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST.

WANDELINGEN

1. VAN SINT-PIETER NAAR SINT-JOB

DUUR: ONGEVEER 2U30

V VERTREK: SINT-PIETERSVOORPLEIN

A AANKOMST: HELDENSQUARE

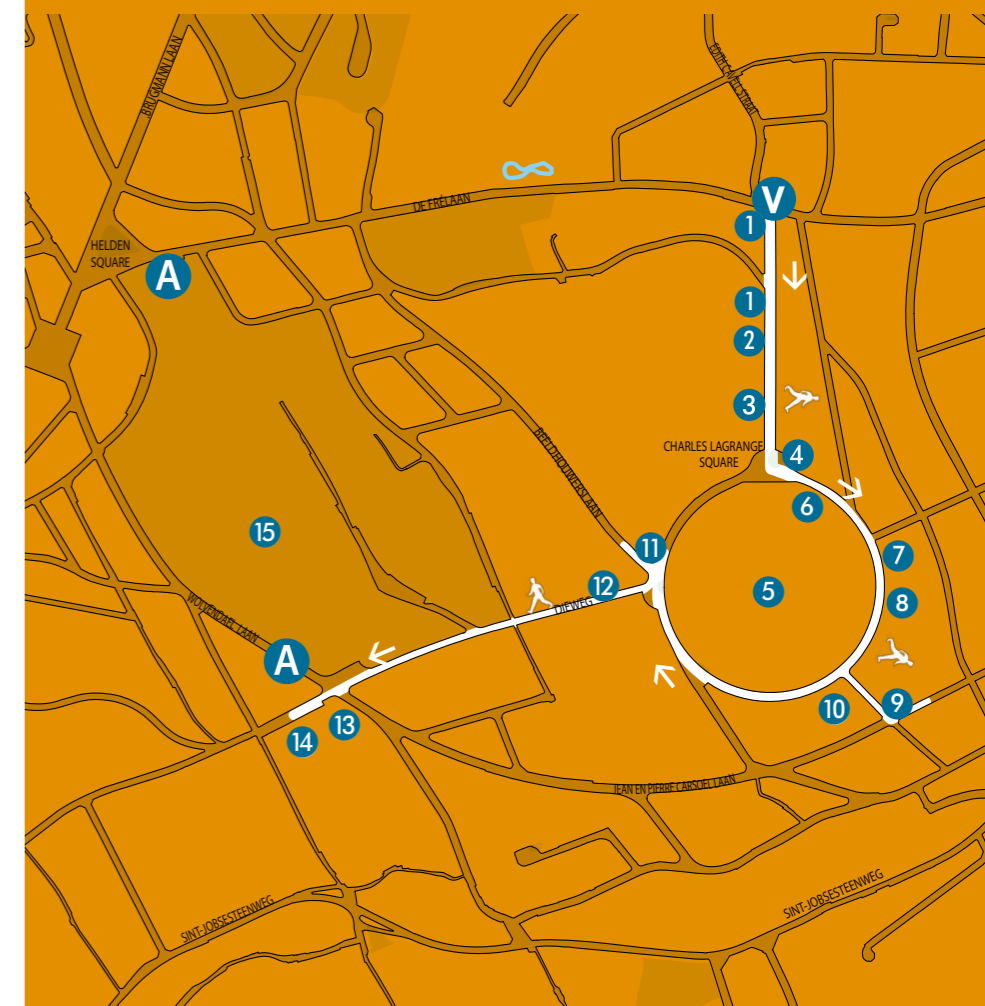
DE OPLOSSINGEN VAN HET SPEL (ZIE MIDDENPAGINA'S)
In wijzerszin: J10, K9, B3, F5, C1, E2, L11, G4, A7, D12, I6, H8

2. VICTOR, HENRY, OCTAVE AND Co

DUUR: ONGEVEER 2U30

V VERTREK: HOEK DE FRÉLAAN EN HOUZEULAAN

A AANKOMST: WOLVENDAELLAAN

WIJK IN DE KIJKER

- ✿ HET OUDE HERTOGELIJKE DORP UKKEL
- ✿ DE HEERLIJKHEID STALLE
- ✿ DE SINT-JOBVALLEI
- ✿ DE OUDE WEGEN: DE WATERLOSE STEENWEG EN DE ALSEBERGSESTEENWEG
- ✿ DE BRUGMANNLAAN
- ✿ VAN BRUSSEL NAAR CHARLEROI
- ✿ DE "CARRÉS"
- ✿ TUINWIJKEN OP HET PLATEAU VAN HOMBORCH
- ✿ NAPOLEON & CO

MEER WETEN?

- CABUY YVES, DEMETER STÉPHANE, LEUXE FRANÇOISE, *Atlas van de archeologische ondergrond, 3, Ukkel*, Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, Brussel, 1993.
- HUSTACHE ANNE, *De Observatoriumwijk*, Brussel, Stad van kunst en geschiedenis nr. 16, Directie Monumenten en Landschappen, 1995.
- DUBUISSON EMMANUELLE, *Ukkel, Huizen en villa's*. Brussel Stad van Kunst en Geschiedenis nr. 28, Directie Monumenten en Landschappen, 2000.
- AMEEUW PATRICK, *Uccle*, Guides des communes de la Région bruxelloise, CFC-Éditions, Brussel, 2002.
- MAURICE CULOT EN ANNE-MARIE PIRLOT, *Bruxelles. Art Nouveau, Brussel*, AAM, 2005.

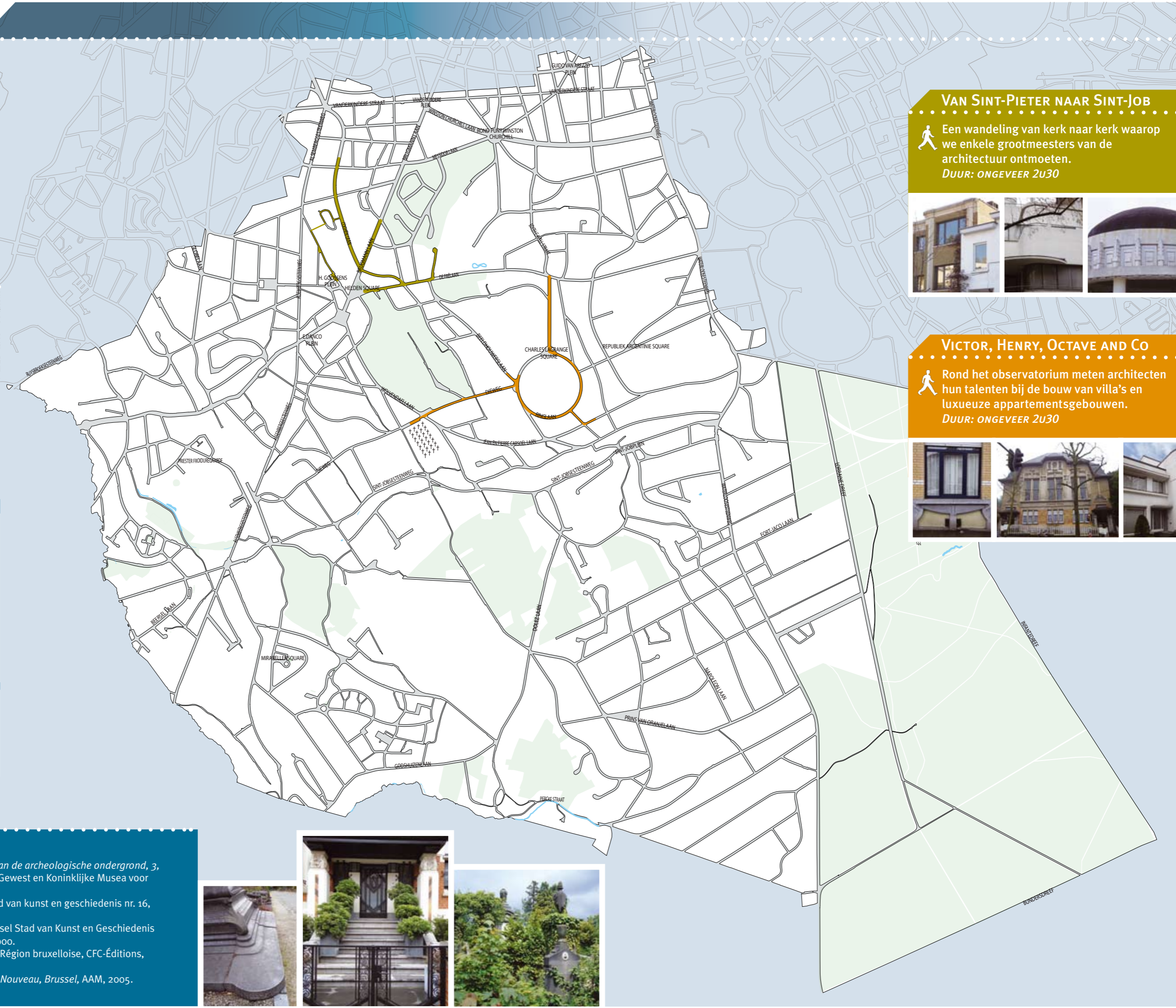
VAN SINT-PIETER NAAR SINT-JOB

Een wandeling van kerk naar kerk waarop we enkele grootmeesters van de architectuur ontmoeten.
DUUR: ONGEVEER 2U30

VICTOR, HENRY, OCTAVE AND Co

Rond het observatorium meten architecten hun talenten bij de bouw van villa's en luxueuze appartementsgebouwen.
DUUR: ONGEVEER 2U30

UKKEL DIE GROENE

DE OPMERKELIJKE GESCHIEDENIS VAN UKKEL START BIJ DE SAMENSMELTING VAN DRIE GEHUCHTEN GELEGEN IN EEN LANDELIJKE EN BOSRIJKE OMGEVING. AAN HET BEGIN VAN DE 19DE EEUW TELDE HET DORP AMPER 2.000 INWONERS. MET ZIJN HUIDIGE 76.000 INWONERS IS UKKEL NU EEN VAN DE GROOTSTE GEMEENTEN VAN HET BRUSSELSE GEWEST, ZOWEL QUA BEVOLKING ALS QUA

OPPERVLAKTE. WAT IS ER IN TWEEHONDERD JAAR GEBEURD OM VAN DIT DORPJE VAN BOEREN EN AMBACHTSLUI EEN AANTREKKELIJKE RESIDENTIËLE GEMEENTE TE MAKEN?

DE AANLEG VAN NIEUWE LANEN EN VAN EEN SPOORLIJN IN DE JAREN 1870 VERANDEREN HET UITZICHT VAN DE GEMEENTE INGRIJPEND EN EFFENEN DE WEG VOOR DE ONTWIKKELING VAN NIEUWE RESIDENTIËLE WIJKEN DIE DE RIJKE BRUSSELSE BURGERIJ AANTREKKEN. ER VERRIJZEN STEEDS MEER NIEUWE WONINGEN, WAARVAN DE BOUW AAN DE GROOTMEESTERS VAN DE ARCHITECTUUR WORDEN TOEVERTRUWD. ZO ONTSTAAT EEN UITZONDERLIJK BOUWKUNDIG ERFGOED DAT TIJDENS HET INTERBELLUM ZIJN HOOGTEPUNT BEREIKT. DE OUDE WEGEN WORDEN HANDELSSTRATEN EN ZIJN DICHT BEBOUWD. KLEINE BEDRIJVEN VESTIGEN ZICH ROND HET STATION KALEVOET EN IN DE SINT-JOBVALLEI.

ONDANKS DIE INTENSIEVE ONTWIKKELING IS UKKEL EEN UITZONDERLIJK GROENE GEMEENTE GEBLEVEN, MET PARKEN, BOSSEN EN SEMINATUURLIJKE GEBIEDEN DIE DE GEMEENTE HAAR GROTE AANTREKKINGSKRACHT VERLENEN.

REDACTIE, OPZOEKINGEN EN ICONOGRAFIE
Anne-Marie Pirlot

ADVIESCOMITÉ
Anne-Sophie Walazyc, kabinet van de Minister-President
Sylvie Degré en Rita Smets, gemeente Ukkel

COÖRDINATIE
Paula Dumont,
Directie Monumenten en Landschappen

FOTO'S EN ANDERE ILLUSTRATIES
Alfred de Ville de Goyet, Directie Monumenten en Landschappen
Archives d'Architecture Moderne
Ch. Bastin & J. Evrard © Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
Kaarten: Brussel URBIS ©© - Distributie CIBG, Kunstlaan 20, 1000 Brussel, 1996

Verzameling Dexiabank met de medewerking van het BROH-documentatiecentrum -MBHG Philippe Reculez

VERTALING
Erik Tack

HERLEZING
Harry Lelièvre, Cindy De Brandt Directie Monumenten en Landschappen

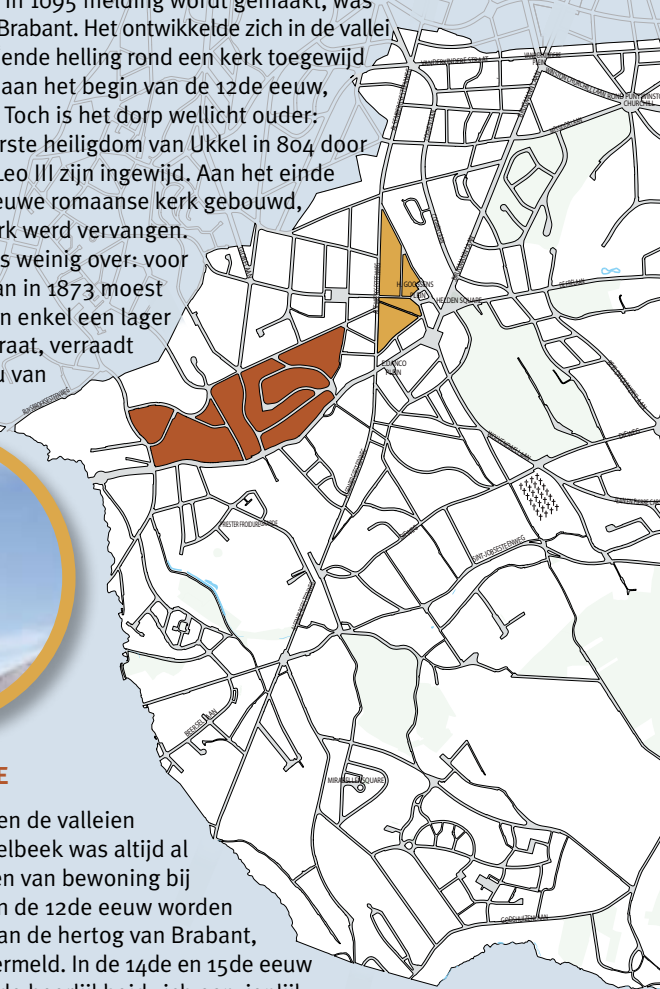
BEDANKINGEN
Het College van Burgemeester en Schepenen, Philippe Pierret

GRAFISCHE VORMGEVING
www.generis.be

DRUKWERK
Dereume printing

❖ HET OUDE HERTOGELIJKE DORP UKKEL

Het gehucht Ukkel, waarvan al in 1095 melding wordt gemaakt, was eigendom van de hertogen van Brabant. Het ontwikkelde zich in de vallei van de Ukkelbeek, op een glooiende helling rond een kerk toegewijd aan Sint-Pieter-in-Banden die, aan het begin van de 12de eeuw, afhing van de priorij van Vorst. Toch is het dorp wellicht ouder: volgens de legende zou het eerste heiligdom van Ukkel in 804 door keizer Karel de Grote en paus Leo III zijn ingewijd. Aan het einde van de 12de eeuw werd een nieuwe romaanse kerk gebouwd, die in 1778 door de huidige kerk werd vervangen. Van dit oude Ukkel blijft slechts weinig over: voor de aanleg van de Brugmannlaan in 1873 moest de wijk worden genivelleerd, en enkel een lager gelegen koer aan de Dekenijstraat, verraadt nog het oorspronkelijke niveau van het dorp.

❖ DE HEERLIJKHEID STALLE

Het grondgebied gelegen tussen de valleien van de Geleytsbeek en de Ukkelbeek was altijd al bewoond, zoals blijkt uit sporen van bewoning bij archeologische opgravingen. In de 12de eeuw worden de heren van Stalle, vazallen van de hertog van Brabant, voor het eerst vermeld. In de 14de en 15de eeuw ontwikkelde de heerlijkheid zich aanzienlijk.

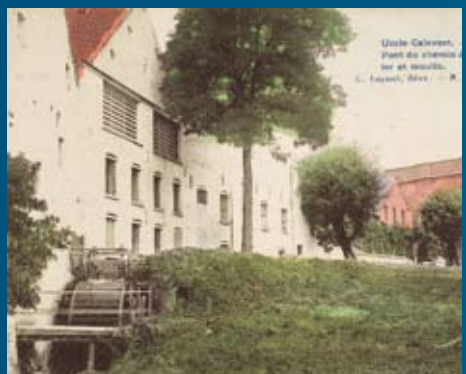

Uit die tijd dateert de kapel Onze-Lieve-Vrouw van Goede Bijstand (1369). In 1640 telde men 240 inwoners, verspreid langs de Stallestraat en de huidige Neerstalse Steenweg. In 1795, tijdens de Franse bezetting, werden de heerlijkheden Stalle en Carloo toegevoegd aan het oude hertogelijke dorp Ukkel, en zo ontstond de gemeente Ukkel.

❖ UKKEL, DORP DER WATERMOLENS

In de alluviale vlakte van de Geleytsbeek, over een afstand van drie kilometer, stonden in de middeleeuwen elf watermolens. Niet te verwonderen dat ze de bijnaam Molenbeek kreeg... De molens werden gebruikt voor het malen van graan en de productie van olie op basis van oliehoudende zaden, of voor het vollen van lakenstof of de fabricage van papier. Vanaf het einde van de 19de eeuw gaven de invoer van graan uit de Verenigde Staten, de ongunstige conjunctuur in de landbouw en de groeiende verstedelijking de doodsteek aan de artisanale molens, die een voor een verdwenen.

Drie molens ontsnapten aan de ondergang, waaronder een van de belangrijkste, de molen van het Neckersgat (Keyenbemptstraat 66-70), die stroomafwaarts van de samen-

vloeiing van de Geleytsbeek en de Linkebeek ligt. Deze molen, oorspronkelijk een graan- en oliemolen, werd in de loop van de 17de eeuw een papiermolen. Zijn architectuur is schatplichtig aan de rurale Brabantse architectuur uit die tijd, met rond een centrale

❖ DE SINT-JOBVALLEI

Drie zijrivieren van de Zenne bepaalden het reliëf van Ukkel: de Ukkelbeek, waarvan de loop samenvalt met de huidige De Frélaan, de Verrewinkelbeek, aan de rand van Ukkel en Linkebeek, en de Geleytsbeek, die de Sint-Jobvallei heeft gevormd en waarvan de loop gevolgd wordt door de heel oude Sint-Jobsesteenweg.

In het gehucht Carloo, en zijn heerlijkheid gelegen op een moerassige open plek ter hoogte van het huidige Sint-Jobplein, ontwikkelde zich vanaf het begin van de 13de eeuw de vee- en groenteteelt. Overblijfselen van dit landelijke verleden zijn de jaarmarkt en de boerenmarkt van Sint-Job, die al sinds 1887 klein en groot lokken.

toren het oude molenaarshuis, de aanhorigheden en de machinegebouwen. De molen bleef in bedrijf tot het einde van de Eerste Wereldoorlog en wordt in 1970 eigendom van de gemeente. Het rad en de machinekamer zijn gedemonteerd. Het Neckersgat is beschermd als monument en als landschap.

❖ DE BRUGMANNLAAN

De Brugmannlaan wordt in 1873 aangelegd op initiatief van bankier Georges Brugmann. Ze veranderde het gelaat van de gemeente ingrijpend door het dorp Ukkel met het centrum van Brussel te verbinden. Vanaf 1875 rijdt er een paardentram. Aan de kruising met de Alsebergsesteenweg onthaalde het *Hôtel du Globe* de stedelingen die op het platteland kwamen wandelen.

De bouwgronden nabij de laan trokken geleidelijk de gegoede burgerij aan, zoals blijkt uit de hoge kwaliteit van de gebouwen die er opgetrokken werden. In 1875, liet Brugmann nog twee wegen aanleggen: de Longchamplaan (de huidige Winston Churchilllaan), die de Brugmannlaan met het Ter Kamerenbos verbindt, en de Belle-Vuelaan (de huidige Messidorlaan).

❖ VAN BRUSSEL NAAR CHARLEROI

In 1873 werd de spoorlijn Brussel-Luttre-Charleroi geopend. Langs deze nieuwe spoorverbinding werden verscheidene stations gebouwd, waarvan twee op het grondgebied van de gemeente, Ukkel-Stalle en Ukkel-Kalevoet.

Meteen begon de verstedelijking van de onmiddellijke omgeving. Mooie voorbeelden zijn het geheel van eclectische huizen gebouwd rond het einde van de 19de eeuw aan de halte van Ukkel-Stalle, en de gemeenteschool naast het station Kalevoet (1893).

❖ KINSENDAEL EN KAUBERG, EEN PARADIJS VOOR FAUNA EN FLORA

Kinsendael is een moerassig bos van 6,5 hectare gelegen tussen de Engelandstraat en de Rietstraat. Het is het verrassende resultaat van de verwildering van een groot domein dat tussen 1875 en 1922 de residentie van voormalig minister Charles Woeste was. De aanwezigheid van verscheidene bronnen met zuiver water en van de Groeltsbeek, een zijtak van de Gelelytsbeek, bevorderde de ontwikkeling van een flora die typisch is voor een vochtige omgeving – moerasachtig elzenbos, moerasstrepzaad, bosbingelkruid... – wat het domein een semi-natuurlijk karakter geeft. Kinsendael werd in 1988 door het Brussels Gewest gekocht en is sinds juni 1989 een regionaal natuureservaat.

Oorspronkelijk was de Kauwberg een heuvel die zacht glooiend afdaalde naar de vallei van de Gelelytsbeek, een kleine zijtak van de

Les Environs de Bruxelles. Château de Monsieur Woeste à Ukkel.

Zenne. Het heeft een heel zanderige ondergrond bedekt met leemachtige klei. Dit bevorderde in de jaren 1920 de ontwikkeling van diverse industriële en artisanale activiteiten, waaronder de ontginning van zandgroeven en de baksteenindustrie, die een hoge vlucht nam tijdens de jaren 1930, parallel met de verstedelijking van de Sint-Jobvallei. Deze activiteiten over-

❖ DE OUDE WEGEN: DE WATERLOOSE STEENWEG EN DE ALSEMBERGSESTEENWEG

De Waterlooose Steenweg en de Alsebergsesteenweg doorkruisen al verscheidene eeuwen de gemeente. De oorsprong van de Waterlooose Steenweg gaat terug tot het einde van de middeleeuwen. Tijdens de 16de en 17de eeuw wordt ze geleidelijk aan bestraat. Het eerste huis wordt er pas in 1666 gebouwd, maar van dan af worden er steeds meer woningen langs deze weg opgetrokken.

De Alsebergsesteenweg wordt aan het begin van de achttiende eeuw aangelegd, op vraag van de inwoners van Eigenbrakel en Alseberg om het verkeer naar Brussel te vergemakkelijken.

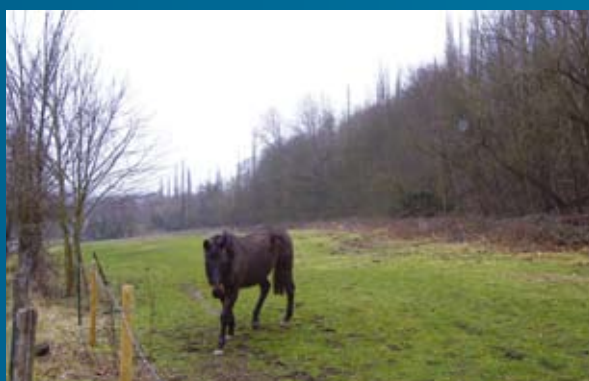
Hij loopt door de gemeenten Ukkel, Vorst en Sint-Gillis.

De twee wegen komen samen aan het oude tolhuis van de Bareel van Sint-Gillis.

leefden tot in de jaren 1960. Van de oude zandgroeve blijft vandaag enkel nog een diepe put over die is ingepalmd door een fauna en flora van zeldzame of bedreigde soorten. Eromheen vormen verschillende types weiland en loofbos een seminatuurlijk

reservaat met een grote biodiversiteit. Dankzij een burgerbeweging die zich de voorbije twintig jaar tegen diverse ontwikkelingsprojecten (de aanleg van een golfterrein, ring, verkavelingen...) verzette, is de Kauwberg bewaard gebleven.

❖ DE "CARRÉS"

Een van de typische kenmerken van de gemeente Ukkel zijn de "carrés", groepjes van kleine werkmanswoningen die tijdens de tweede helft van de 19de eeuw werden gebouwd. Ze liggen achter de grote straten en zijn slechts via een smal steegje bereikbaar. De meeste liggen in de wijk De Kat, een oud volks gehucht waar de bewoners van de Marollen naartoe trokken toen ze werden verjaagd door de bouw van het Justitiepaleis (1866-1883). Meestal dragen de "carrés" de naam van hun eigenaars en bouwers: Pauwels, Peeters, Meert, Stevens, Tillens, Cassimans, Sersté, Dewandeleer...

❖ TUINWIJKEN OP HET PLATEAU VAN HOMBORCH

De wijk Openlucht, die in 1928 werd ontworpen door architect Fernand Bodson op initiatief van de Ukkelse Maatschappij voor Goedkope Woningen, is een tuinwijk met 120 woningen gebouwd met goedkope procedés maar van een grote architectonische kwaliteit. Om de kosten te drukken werden de bakstenen ter plaatse gemaakt... Na de Tweede Wereldoorlog vonden verscheidene uitbreidingen plaats, waaronder als belangrijkste de wijk De Gelaarsde Kat, die van een winkelcentrum en een sociaal centrum werd voorzien (arch. John Eggericx, 1953).

❖ HET ZONIËNWOOD

Het Zoniënwoud is het overblijfsel van een uitgestrekt woud dat ooit een deel van Brabant en Noord-Frankrijk bedekte. Nu beslaat het een oppervlakte van 4383 hectare, verspreid over drie gewesten en verscheidene gemeenten, waaronder 520 hectare op het grondgebied van de gemeente Ukkel. Oorspronkelijk bestond het vooral uit loofbomen, maar het veranderde van uitzicht toen het in de

Oostenrijkse tijd door landschapsarchitect Joachim Zimmer werd herbebost. In 1785 kreeg hij opdracht het door aanhoudende boskap uitgedunde woud te restaureren en economisch rendabel te maken; hij koos voor de aanplanting van beuken omwille van de kwaliteit van het hout. Het resultaat was een indrukwekkend boslandschap dat de bijnaam "Beukenkathedraal" kreeg.

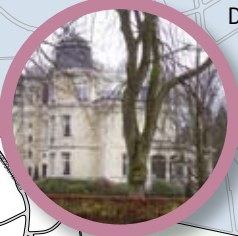

Om een hoogwaardige biodiversiteit te waarborgen, zijn nu diverse natuurreservaten aangelegd in de vochtige valleien: de *Verdronken Kinderen* in Watermaal-Bosvoorde en Ukkel, de Drie Fontein en de Vuylbeek en de poel van de Pinnebeek in Watermaal-Bosvoorde. Daarnaast werden Grippensdelle in Watermaal-Bosvoorde en het Rood Klooster in Oudergem en

✿ NAPOLEON & CO

De residentiële wijk Prins van Oranje bestaat uit opeenvolgende verkavelingen van een deel van het Zoniënwoud en het domein Fond'Roy en ligt rond een deel van de vroegere *Chemin de la Petite Espinette*. Deze verbond de Waterloose Steenweg met de Alsebergsesteenweg, en kreeg in 1903 de naam Prins van Oranjelaan. Verschillende straatnamen in deze wijk verwijzen naar personen of plaatsen die met de slag van Waterloo verband houden: Wellington, Napoleon, Blücher, maarschalk Ney...

De laan en de wijk tellen vele architecturale parels. Vanaf het begin van de eeuw lieten kapitaalkrachtige opdrachtgevers hun villa's ontwerpen door gereputeerde en getalenteerde architecten.

Sint-Pieters-Woluwe regionale bosreservaten. Sinds 1959 verbiedt een beschermingsbesluit elke inkrimping van de oppervlakte.

Het Zoniënwoud heeft een belangrijk historisch verleden: het neolithische fort (4000 v.Chr.), het Rood Klooster uit de middeleeuwen en het gedenkteken dat in 1920 werd opgericht voor de boswachters die

tijdens de Eerste Wereldoorlog omkwamen (Grasdellepad), zijn enkele van de getuigen van zijn lange bestaan. Daarnaast werd op een stuk van het woud, aan het einde van de 19de eeuw, de hippodroom van Bosvoorde aangelegd, waar decennialang de kreten van liefhebbers van paardenrennen weerklonken en die in feite op het grondgebied... Ukkel ligt.

WANDELING 1

VAN SINT-PIETER NAAR SINT-JOB

HOEWEL HET SINT-PIETERSVOORPLEIN ALTIJD HET HART VAN DE GEMEENTE IS GEWEEST, IS DE ONTWIKKELING VAN DE WIJK PAS ECHT BEGONNEN MET DE AANLEG VAN DE BRUGMANNLAAN. LATEN WE SAMEN OP ONTDEKKINGSTOCHT GAAN...

PARCOURS: ZIE OMSLAG

V VERTREK: SINT-PIETERSVOORPLEIN – TRAM 4, 92 (HELDEN), BUS 38, 41, 43, 98 (HELDEN)

A AANKOMST: HELDENSQUARE – TRAM 4, 92 (HELDEN), BUS 38, 41, 43, 98 (HELDEN)

DUUR: ONGEVEER 2U.30

1 SINT-PIETERSKERK SINT-PIETERSVOORPLEIN

ARCH. JEAN-FRANÇOIS WINCQZ, 1778

De nieuwe parochiekerk van Ukkel, een ontwerp van de Henegouwse architect Jean-François Wincqz, verving een dertiende-eeuws gebouw dat zo bouwvallig was geworden dat de parochianen schrik hadden om binnen te gaan... De gevel is beïnvloed door de barokarchitectuur, maar met zijn traditionele toren behoort het gebouw toch tot de regionale architectuur. De oorspronkelijke gevel wordt beklemtoond door de afwisseling van baksteen en natuursteen. Beneden is hij verdeeld in drie traveeën die toegang geven tot een heel sober schip met drie beuken, zonder transept, afgesloten door een halfronde apsis. In 1937 werd aan de linkerkant een extra zijbeuk toegevoegd.

Wist je dat er tot in 1875 een begraafplaats rond de kerk lag? Om hygiënische redenen werd ze overgebracht naar de Dieweg, ver van elke bewoning.

De pastorie bevindt zich dicht bij de kerk (Dekenijstraat 102). Ze dateert uit 1774. Ze werd gerenoveerd, en sinds 2009 bevindt er zich het Kunsthuis van Ukkel, De Dekenij gedoopt.

2 LE PETIT PONT, DEKENIJSTRAAT 114-116, 18DE EEUW (?)

De koer van dit etablissement, ligt onder het straatniveau en schuin op de rooilijn. Ze verraaft de oorspronkelijke hoogte en rooilijn van de Dekenijstraat, vooraleer ze werd verhoogd voor de aanleg van de Brugmannlaan, begin jaren 1870. We kennen de oorspronkelijke functie van deze dubbele woning niet. Een kroeg of iets anders? Kies zelf maar... *Volg de Dekenijstraat, die vroeger Kerckstraete heette, in de richting van de Coghensquare. Je zal merken dat de twee zijden van de straat sterk verschillend zijn: aan de ene zijde wordt de huizenrij doorbroken door imposante herenhuizen met vier gevels, inspringend ten opzichte van de straat, aan de andere zijde staan eclectische woningen netjes op een rij naast elkaar.*

3 VERHULSTSTRAAT 68, ARCH. LUCIEN FRANÇOIS, 1925

Ondanks het smalle perceel heeft de architect hier een origineel huis neergezet. Hij speelde met volumes: kijk maar eens naar de gevel, die wordt gestructureerd door driehoekige volumes, de erker en de luifel boven de toegangsdeur. Decoratief metselwerk beklemtoont deze geometrische elementen.

1

1

2

3

3

4

Als je in de richting van de Dekenijstraat kijkt, zie je een van de eerste gemeentescholen van Ukkel. Ze heeft neoclassicistische invloeden en ging in 1867 open.

4 DEKENIJSTRAAT 48-54 EN COGHENSQUARE 75-87, ARCH. LOUIS HERMAN DE KONINCK, 1935-1936

Op vraag van Philippe Dotremont, eigenaar van een terrein aan de Coghensquare, ontwierp De Koninck dit gebouw met vijf appartementen en, op de benedenverdieping, een handelspand dat eveneens als toegangsportaal voor de square dient. Erachter ontwierp hij drie blokken van gekoppelde woningen. Het oorspronkelijke plan voorzag in een bebouwing aan beide zijden van de straat, maar enkel de linkerzijde werd uitgevoerd. Het vormt een strak geheel en vertoont alle kenmerken van de rationele architectuur: betonnen constructies, strenge gevels, platte daken, rechthoekige luifels, metalen relingen...

5 COGHENSQUARE, DEKENIJSTRAAT 48-54 EN COGHENLAAN 175-177, 1931-1935

De aanleg van dit moeilijke terrein werd door de bouwpromotor toevertrouwd aan de top van de modernistische architecten: Josse Franssen, Raphaël Delville, Pierre Verbruggen... De eerste gebouwen werden in 1931 opgetrokken op de ovalen omtrek van het perceel (vandaar wellicht de naam "square"...). In 1935 begon de bebouwing van het centrale gedeelte van de verkaveling. De architecten

maakten subtiel gebruik van de helling van het terrein en verwezenlijkten een homogeen geheel dat speelt met de kubusvormige volumes van het modernisme maar toch veel ruimte voor groen laat. Enkele art-decohuizen doorbreken het modernistische uitzicht en verlenen het geheel een pittoreske toets. Kijk in het voorbijgaan eens goed naar nr. 17 (arch. R. Delville, 1931), nr. 11 en 9 (arch. J. Franssen, 1930-1931 en 1934-1935), of nog naar het ensemble dat Verbruggen in 1935 ontwierp (nr. 28-48). *Verlaat de square en sla links de Coghellaan in. Deze laan, die in 1879 werd geopend, telde aan het eind van de jaren 1920 slechts enkele zeldzame woningen; de meeste werden later, in de jaren 1930, gebouwd. Kijk goed naar de gevels. Ze zijn allemaal verschillend én interessant: nu eens ligt het accent op het spel van bakstenen (nr. 109, nr. 113), dan weer zijn het mooie glas-in-loodramen in art-decostijl die de aandacht trekken (nr. 111), of het speciale ontwerp van de ramen (nr. 157, arch. N. Bruylant, 1931-1933), of nog het heel verzorgde beslag van deuren en vensters... Enkele opvallende huizen verdienen speciale aandacht...*

6 COGHENLAAN 129 EN 127, ARCH. PIERRE VERBRUGGEN, 1930 EN 1927

Slechts drie jaren verschil tussen deze twee gebouwen, maar wat een evolutie in stijl! Het oudste is nog sterk beïnvloed door de stijl van de Amsterdamse School (bruine baksteen in decoratief metselverband, vensters met kleine glasramen...), terwijl het

5

5

WANDELING 1

jongste gebouw, met zijn horizontale vensterregisters en zijn plat dak, onmiskenbaar tot het modernisme behoort. Met de jaren heeft de oorspronkelijke bepleistering een patina gekregen...

7 HUIS VAN GEORGES BRUNFAUT COGHENLAAN 85, ARCH. GASTON BRUNFAUT, 1935-1937

De modernist Brunfaut was voornamelijk een theoreticus en vurig voorvechter van grote stedenbouwkundige programma's. Deze woning is een ontwerp van hem en getuigt van een grote eenvoud waarvan de strengheid wordt getemperd door het gebruik van een traditionelere baksteen. *Steek de laan over en maak rechtsomkeer in de richting van de Brugmannlaan. Aan de andere kant van de straat zal je merken dat de meeste huizen, die uit de jaren 1950 stammen, niet dezelfde kwaliteit vertonen als die welke we net hebben gezien. Enkele zeldzame huizen springen wel in het oog, zoals de nummers 272 en 274.*

8 COGHENLAAN 244, ARCH. JOSSE FRANSSSEN, 1952-1955

Franssen – die we al eerder zijn tegengekomen – specialiseerde zich na de oorlog in appartementsgebouwen. Eerst had hij hier vier appartementen per verdieping in gedachten, maar uiteindelijk koos hij voor een andere indeling: een groot centraal appartement gelegen tussen twee kleinere. Oorspronkelijk had elk

appartement een eigen karakter door het gebruik van verschillende kleuren voor de terrassen, en deze polychromie droeg in grote mate bij tot het dynamisme van de gevel. Kijk maar eens aandachtig rond, hier en daar zijn er nog sporen van te zien... Nabij de technisch heel gewaagde luifel bevindt zich een abstract beeldhouwwerk van Frans Lamberecht.

Tegenover dit gebouw staat het Sint-Pieterscollege (Coghenlaan 213). Het werd in 1905 opgericht en werd herhaaldelijk uitgebreid.

9 APPARTEMENTSGEBOUW CLAIRE MAISON, HOEK BRUGMANNLAAN EN BOETENDAELLAAN, ARCH. MAURICE HOUYOUX, 1935

Dit gebouw heeft een heel toepasselijke naam: brede horizontale vensterregisters laten het daglicht gul binnenstromen in de woonruimten van elk appartement (drie per verdieping, twee op de begane grond). De doorlopende vensterdorpels, de lichtjes afgeronde hoek en de heel verzorgde uitvoering doen de lijnen van het gebouw ten volle tot hun recht komen. Oorspronkelijk contrasteerde de donkere kleur van het schrijnwerk mooi met de heldere kleur van de keramiektegels. Helaas is dit effect nu verdwenen.

10 BRUGMANNLAAN 366, ARCH. JACQUES OBOZINSKI, 1921

De soberheid van dit monumentale huis – de privéwoning van de architect – wordt verzacht door de uitgesproken grafische behandeling van deuren en

10

11

vensters. In 1923 en 1924 bouwde Obozinski verscheidene huizen in de wijk (Brugmannlaan 382, Looflaan 10, Schepenijlaan 33), die allemaal eenzelfde kenmerk gemeen hebben: de vensters met roede-verdeling.

11 HOTEL HAERENS, BRUGMANNLAAN 384 EN LOOFLAAN 2, ARCH. ANTOINE COURTENS, 1928

Hotel Haerens was een van de eerste verwezenlijkingen van een jonge architect die bij Horta was opgeleid en een grote voorliefde voor de art deco had. Een beetje verrassend ontwierp hij achter deze gevels, versierd met motieven ontleend aan het decoratieve repertoire van de Amerikaanse architect Frank Lloyd Wright, twee individuele appartementen, elk met hun eigen ingang. Dat op de eerste verdieping werd ontworpen voor de mondaine burgerij uit de jaren 1920: elegante inkomhal, eetkamer, salon en muzieksalon, terras en hangende tuinen. Het andere, op de benedenverdieping, dat een huurpand moest worden, was minder luxueus. Bewonder het fraaie smeedwerk aan de buitenzijde, met het complexe spel van gestileerde bloemen en raderwerk...

12 BRUGMANNLAAN 408-410, ARCH. JEAN-BAPTISTE DEWIN, 1906-1907

Zoals wel vaker gaf de architect deze twee gekoppelde woningen een wat Weense look: kijk maar naar de prachtige mozaïekpanelen of het smeedwerk van het balkon...

De dierenmotieven zijn eveneens heel typisch voor Dewin. Zo keert deze prachtige tekening van een pauw in een aantal van zijn werken weer.

13 HUIS VANDER ELST, BRUGMANNLAAN 491, ARCH. PIERRE VERBRUGGEN IN SAMENWERKING MET LOUIS HERMAN DE KONINCK, 1920

Dit huis is ongetwijfeld een van de mooiste verwezenlijkingen van Pierre Verbruggen. Hij zocht zijn inspiratie in de Nederlandse architectuur. Opvallend is de erker op de verdieping, onder een geometrische fries van terracottategels en geflankeerd door twee dromerige beeldhouwwerkjes.

14 SCHEPENIJLAAN 3, ARCH. LOUIS HERMAN DE KONINCK, 1931-1932

De Koninck – het boegbeeld van de moderne architectuur in België – bouwde dit huis voor de industrieel en kunstverzamelaar Philippe Dotremont. Om zijn bouwvergunning in de wacht te slepen, bekleedde de architect de gevel met elementen ontleend aan de Wiener Sezession (vensters met roede-verdeling, gestileerde glas-inloodramen, bloemenkorven ...), maar het uiteindelijke huis zag er helemaal anders uit! Het is geïnspireerd op de architectuur van Le Corbusier en is heel sober, hoewel toch dynamisch. De gevels zijn gemaakt van dunne betonschaal, toen nog een gewaagd procedé waarvan de technische beperkingen de architectonische aanpak van De Koninck bepaalden. De laatste verdieping geeft toegang tot een dakterras.

12

13

14

WANDELING 1

15 SCHEPENIJLAAN 16, ARCH. RAPHAËL DELVILLE, 1936

Raphaël Delville was de zoon van de symbolistische schilder Jean Delville. Hij studeerde aan de Academie voor Schone Kunsten, waar hij niet enkel de lessen architectuur volgde, maar ook schilder- en beeldhouwkunst. Deze brede vorming komt tot uitdrukking in de handigheid waarmee hij de volumes en de verschillende bouwlagen onderling combineert, met een subtiel evenwichtige constructie als resultaat. De drie terrassen (op de eerste en de tweede verdieping, alsook het solariumdak op de derde verdieping) gaven het huis de bijnaam “terrassenhuis”.

Een art-decohuis aan de overzijde van de straat vormt een mooi contrast met het heel modernistische huis van Delville.

16 SCHEPENIJLAAN 21-23, ARCH. LÉON SNEYERS, 1925-1927

Dit huis – een fraai voorbeeld van art deco beïnvloed door de Weense architectuur – werd gebouwd voor Clémentine Gomand, een weduwe waarmee de architect in 1930 huwde. Dankzij de aanzienlijke breedte van het perceel – 13 meter – kon Sneyers een groots programma uitwerken dat een woning en een bureau-atelier omvatte. De scheiding tussen beroepsactiviteit en gezinswoning wordt duidelijk aangegeven door een hoogteverschil van verscheidene treden. Sneyers hield van de Wiener Sezession en zorgde voor de verspreiding ervan in België via zijn winkel voor woninginrichting. Zo speelde hij een belangrijke rol in de overgang van de geometrische art

nouveau naar de art deco.

Op de De Frélaan aangekomen kan wie wil nog even tot aan het zwembad Longchamp wandelen (De Frésquare, 1). Het werd in 1971 geopend en is een opmerkelijk bouwwerk, met zijn dak in de vorm van een hyperbolische paraboloid die de hele lengte van het zwembad in één vlucht overspant, en zijn beglaasde gevels (arch. Charles De Meutter en Jean Koning).

17 RUSSISCH-ORTHODOXE KERK VAN SAINT-JOB, DE FRÉLAAN 19 EN RIDDERHOFSTEDELAAN 8, N. ISELENOV, 1935

Deze kerk werd gebouwd ter nagedachtenis aan Nicolaas II, de laatste tsaar van Rusland, op initiatief van Russische immigranten die het land ontvlucht waren voor de Oktoberrevolutie van 1917. Ze werd in 1935 ontworpen maar pas in 1950 ingehuldigd, omdat de bouw door de Tweede Wereldoorlog werd onderbroken. De vierkante plattegrond, de drie rijen gevelbogen en de bolvormige koepel zijn rechtstreeks op de Russische middeleeuwse architectuur geïnspireerd. Het witschilderde exterieur en de eenvoud van haar lijnen maken er een bouwwerk met een uitzonderlijke elegantie van. Stap gerust binnen en ontdek het geheel van iconen dat het interieur versiert. ...

Wanneer je de Heldensquare bereikt, werp dan zeker een blik op de Vieux Cornet (De Frélaan), een oude hoeve die aan het begin van de negentiende eeuw een melkerij, restaurant en kroeg werd.

WANDELING 2

VICTOR, HENRY, OCTAVE AND Co

TUSSEN 1870 EN 1914 BEGON DE ONTWIKKELING VAN DE OBSERVATORIUMWIJK. DE MEESTE HUIZEN DIE UIT DIE PERIODE STAMMEN, WAREN EERDER LANDHUIZEN. DE VERSTEDELIJKING WERD DOOR DE EERSTE WERELDOORLOG ONDERBROKEN MAAR HERVATTE VANAF DE JAREN 1920 EN BEREIKTE EEN HOOGTEPUNT IN DE JAREN 1950 EN 1960. NU WORDEN ER VOORAL LUXUEUZE APPARTEMENTSGEBOUWEN OPGETROKKEN.

PARCOURS: ZIE OMSLAG

- V** **VERTREK:** HOEK DE FRÉLAAN EN HOUZEULAAN – BUS 38, 41 (HOUZEAU)
 - A** **AANKOMST:** WOLVENDAELLAAN – TRAM 92, 97 (WOLVENDAEL) OF HELDENSQUARE – TRAM 4, 92 (HELDEN), BUS 38, 41, 43, 98 (HELDEN)
- DUUR:** ONGEVEER 2U.30

1 HOUZEULAAN 7-19 EN 43-49, ARCH. HENRI BORGERS, CA. 1910-1913

Kijk goed naar deze twee reeksen traditionele woningen, ze zijn tegelijk verwant en verschillend. Hoewel ze volgens een typeplan werden ontworpen – Borgers beschikte over een catalogus van modellen van rijwoningen bestemd voor de kleine burgerij – kregen ze elk een persoonlijke toets door het gebruik van leuke decoratieve details. De hoefijzerboog geeft sommige huizen een wat Moors uitzicht, terwijl mooie gebeeldhouwde details en het gebruik van polychromie er ons aan herinneren dat de art nouveau toen nog altijd in de mode was... Als je de twee huizenrijen vergelijkt, dan merk je dat de tweede (de nummers 43 tot 49) veeleer tot de geometrische stroming van de art nouveau behoort.

Aan de overzijde van de straat, vallen twee huizen uit de jaren 1920 op. Ze zijn ontworpen door architect René Bragard (nr. 18, 1929 en nr. 20, 1923).

2 KONINKLIJK ATHENEUM UKKEL 1, HOUZEULAAN 87, ARCH. HENRI JACOBS, 1917-1921

Zoals tal van scholen in Ukkel, werd deze middelbare school ontworpen door art-nouveau-architect Henri Jacobs, de specialist van de scholenarchitectuur. De algemene indeling van de gebouwen, in lijn met zijn andere verwezenlijkingen, volgt de voorschriften verkondigd door de *Ligue de l'Enseignement*: het toegangsgebouw bevindt zich aan de straatkant, terwijl de vleugels met de klaslokalen rond een centrale speelplaats liggen. De statige gevel is perfect symmetrisch. De twee ingangen – een voor jongens en een voor meisjes – worden bekroond door een luifel in Japanse stijl. Discrete art-nouveau-elementen versieren het gebouw.

3 VILLA VANDEVELDE, HOUZEULAAN 99, ARCH. ADRIEN BLOMME, 1936

Blomme was een volleerd architect toen hij, in samenwerking met zijn zoon Yvan, villa Vandeveldé ontwierp.

1

2

ATHENEUM UKKEL

3

WANDELING 2

De villa is geïnspireerd op het heel grafische werk van de Parijse architect Robert Mallet-Stevens en springt in het oog dankzij zijn witte volumes versierd met vergulde mozaïeken en met zwarte zandsteen die de omlijsting van de deuren en vensters en de ribben van de muren beklemtoont. Deze heel evenwichtige villa brengt een geslaagde synthese van de modernistische stromingen en de art deco die tijdens het interbellum in de mode was.

Steek de Houzeaulaan over naar de middenberm van de Charles Lagrangesquare. Van hieruit kan je een huis ontdekken dat representatief is voor de jaren 1960 en heb je een onbelemmerd zicht op de Sterrenwacht.

4 RINGLAAN 2, ARCH. DANIEL LIPSZYC, 1963

Deze woning vertoont enkele kenmerken van de “Robbedoesstijl” die toen furore maakte: de rechte hoeken moeten wijken voor schuine en dynamische lijnen, terwijl traditionele en rustieke materialen, zoals hier natuursteen, worden gecombineerd met grote beglaseerde vlakken...

5 KONINKLIJKE STERRENWACHT VAN BELGIË, RINGLAAN 3, ARCH. OCTAVE VAN RYSELBERGHE, 1883

De Sterrenwacht van België werd gebouwd tussen de valleien van de Ukkelbeek en de Geleytsbeek en verving een eerste instituut dat in 1826 aan de Schaarbeekse Poort

(Sterrenkundelaan, Sint-Joost-ten-Node) was opgetrokken maar te klein was geworden. Het gebouw bevindt zich in het middelpunt van een perfecte cirkel van 12 hectare en wordt omringd door een brede laan die zijn naam niet gestolen heeft: de Ringlaan. Wat dit geheel zo bijzonder maakt, is dat het op eenzelfde plaats sterrenkunde, weerkunde en, sinds 1964, ruimte-aeronomie verenigt. De eerste gebouwen waren op de architectuur van de Italiaanse renaissance geïnspireerd en liggen rond het ereperk. Het administratief gebouw (1883-1885), tegenover de ingang, loopt door in galerijen die toegang geven tot de bibliotheek, links (1886), en tot de kantoren van het Koninklijk Meteorologisch Instituut (K.M.I.), rechts. De wetenschappelijke installaties liggen over het park verspreid.

6 HUIS VAN DE DIRECTEUR VAN DE STERRENWACHT, RINGLAAN 7, ARCH. OCTAVE VAN RYSELBERGHE, 1883

Het huis van directeur François Folie is een identiek huis bestemd voor ongehuwde functionarissen (rechts van de ingang) zijn van de eerste bouwwerken op het terrein. Het weerspiegelt de belangrijkheid van zijn bewoners. Het is nog zeer academisch en op het Italiaanse classicisme geïnspireerd. De decoratieve motieven op de gevel verwijzen naar de plaats zelf: zo zijn de vensters en de ingang opgesmukt met maansikkels en sterren...

**7 STERRENWACHTLAAN (HOEK RINGLAAN)
124-126 EN 128-130, ARCH.
OCTAVE VAN RYSSSELBERGHE, 1912**

Opnieuw een ontwerp van Octave Van Rysselberghe maar bijna dertig later jaren. Welk een stijlevolutie! Hij stapte af van het strenge classicisme en evolueerde naar heel persoonlijke, rationele en sobere stijl. De invloed van Henry van de Velde, met wie de architect verscheidene huizen bouwde, is duidelijk merkbaar. De gebouwen zijn in spiegelbeeld opgetrokken en hebben allebei twee lichte gebogen erkers versierd met een discreet motief. Zoek je de ingangen? Ze bevinden zich aan de zijgevels.

**8 LES ÉPINGLETES, RINGLAAN 70,
ARCH. VICTOR HORTA, 1899**

Deze villa was oorspronkelijk het buitenverblijf van advocaat Maurice Frison. Een tiental jaren later werd het diens hoofdwoning, nadat Horta er een vleugel had bijgebouwd. De villa is gemaakt van zandsteen van Grandlise, een materiaal met een speciale betekenis omdat het uit de streek van herkomst van de eigenaar komt. Het onregelmatige metselverband en het gebruik van hout beklemtonen het rustieke uitzicht van het huis. Als je de zweepslaglijn zoekt die zo typisch voor Horta is, dan moeten we je teleurstellen... misschien de brievenbus?

Op nr° 68, de conciërgewoning...

**9 EVENAARSSTRAAT 45,
ARCH. GASTON BRUNFAUT, 1950**

Gaston Brunfaut, die vooral bekendheid geniet voor de bouw van het Jules Bordet Instituut, ontwierp tussen 1950 en 1955 de telefooncentrales van Sint-Lambrechts-Woluwe, Watermaal-Bosvoorde, Laken en Ukkel in opdracht van de Regie van Telegraaf en Telefoon. Het horizontale karakter van het gebouw, nog versterkt door de afwisseling van vensterregisters en borstweringen in lichte baksteen, wordt aan de Lancasterstraat afgezwakt door de afgeronde hoekpartij. In de Evenaarsstraat, aan zijde van het toegangsbordes, bevindt zich de trap in een volledig beglase toren, een steeds weerkerend element in het oeuvre van Brunfaut.

**10 RINGLAAN 118-120,
ARCH. GEORGES RICQUIER, 1939**

Deze gekoppelde huizen, met hun platte dak en hun witgeschilderde gevels, behoren tot de modernistische stroming. Hun horizontale karakter wordt benadrukt door de dialog tussen de overstekende daken en de luifels boven de ingangseur en de vensters op de benedenverdieping. De architect ontwierp tevens de binneninrichting van de huizen en de tuinen.

Ertegenover, op het terrein van de Sterrenwacht, zie je een wit paviljoen: het is een magnetisch paviljoen. Dat wil zeggen dat er zich geen metaal in bevindt dat de

magneten zou kunnen verstoren. Bewonder het kunstig bewerkte dak. Je ziet ook gebouwen met een koepel: rechts, het equatoriaal van Gautier en de zonnetoren, links de Zeiss-telescoop. Er zijn ook nog andere. Hoeveel koepels tel je in totaal op het terrein?

Tien

Zet je wandeling rond de Sterrenwacht voort. Je passeert langs het Belgisch Instituut voor Ruimte-Aeronomie, dat in 1964 werd opgericht. Ertegenover bevindt zich het oude domein van Cherridreux, waarvan het statige kasteel werd gesloopt en in de jaren 1970 door luxueuze appartementsgebouwen werd vervangen.

11 VILLA NORINE, RINGLAAN 146, VICTOR DIRICKX, 1925

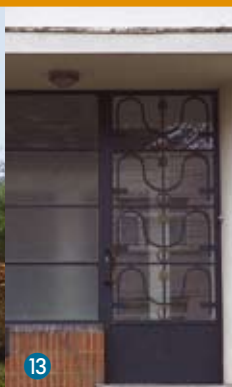
Villa Norine, genaamd naar een Brussels modehuis uit het interbellum, streefde naar een compromis tussen het Franse classicisme en de art-decoarchitectuur die toen in zwang was. De hal, met zijn monumentale smeedijzeren trap, is de belangrijkste plaats van de villa en leidt naar de verschillende vertrekken. De verfijnde decoratie en het gebruik van kostbare materialen zoals goud of mozaïek maken dit een van de hoogpunten van de art deco in Brussel. Kijk ook eens naar de elegante krullen van het smeedwerk van het toegangshek, of naar de kleine details, zoals het bijzonder fraaie huisnummer van de villa.

12 HUIS GRÉGOIRE-LAGASSE, DIEWEG 292, ARCH. HENRY VAN DE VELDE, 1933

Deze sobere villa met drie gevels werd gebouwd voor een professor in de geneeskunde. Met zijn pure lijnen, zijn uitgezuiverde parallellepipedumvormige volumes en zijn platte dak dat als terras is ingericht, behoort de villa duidelijk tot de moderne beweging. Vind je de ingang? Hij bevindt zich niet in de gevel maar aan de zijkant. Je kan hem herkennen aan een kleine luifel. Het huis heeft zijn oorspronkelijke uitzicht bewaard, met uitzondering van de garage, die later is toegevoegd. *Bekijk, terwijl je langs de Dieweg wandelt, de huizen en villa's. Ze vertegenwoordigen heel uiteenlopende stijlen. ... Op nr. 151 zie je een villa geïnspireerd op de Engelse regionale architectuur. Werp ook een blik op de inkomhal van het appartementsgebouw op nr. 121. Hij heeft een psychedelisch trekje dat typisch voor de jaren 1970 was...*

13 VILLA COENE, JEAN EN PIERRE CARSOELLAAN 198, ARCH. ALEXIS DUMONT EN MARCEL VAN GOETHEM, 1937

De architecten hadden nauwelijks de spectaculaire gebouwen van de firma Citroën aan de IJzerlaan voltooid, toen ze deze elegante villa in modernistische stijl ontwierpen. Op het eerste gezicht lijkt het gebouw een eenvoudig kubiek volume te zijn, maar als je beter kijkt, zal je de brede rotonde aan de zijkant zien die het

geheel verlevendigt. De combinatie van baksteen en bepleisterd beton en het discrete smeedwerk herinneren aan de art-decostijl, terwijl het platte dak en de luifel boven de voordeur eerder modernistisch zijn. Kiezen is verliezen...

Bloemenwerf, ontworpen door Henry van de Velde (Vanderaeylaan 102, 1895). Uit dit huis spreekt een heel persoonlijke interpretatie van de Engelse "cottage"-stijl. De architect, die zich in 1900 in Duitsland vestigde, bracht er zelf heel weinig tijd door.

14 BEGRAAFPLAATS VAN DE DIEWEG, DIEWEG 95

In 1867 werd een nieuwe begraafplaats aangelegd langs de Dieweg, op de noordelijke flank van de Sint-Jobvallei, ter vervanging van de parochiale kerkhoven van Sint-Pieter en Sint-Job. De grafmonumenten zijn er van hoge kwaliteit en weerspiegelen de toenmalige architectuurtrends. Daarnaast omvat de begraafplaats, ingevolge een overeenkomst tussen de gemeentelijke overheid en de joodse gemeenschap, ook een grote joodse dodenakker. Tal van wetenschappelijke, artistieke en politieke figuren liggen hier begraven. Een ervan zal je zeker kennen: Hergé, de geestelijke vader van Kuifje en Bobbie. Sinds 1958 is de begraafplaats buiten gebruik, waardoor er een uitzonderlijke en heel verscheidene flora tot ontwikkeling is kunnen komen.

Wil je deze begraafplaats op een andere manier ontdekken? Afspraak op de middenpagina...

Vooraleer naar het Wolvendaelpark terug te keren, kan wie zin heeft nog even verder wandelen naar villa

15 WOLVENDAELPARK

Het Wolvendaelpark ligt op de zuidelijke helling van de vallei van de Ukkelbeek en beslaat een oppervlakte van 14,5 hectare. Het park was in het bezit van verscheidene families vooraleer het in 1921 door de gemeente werd gekocht van de laatste eigenaar, baron Léon Janssens. Het is aan hem dat we de transformatie en de uitbreiding van het domein Wolvendael in een landschapspark in Engelse stijl te danken hebben. Het park vertoont een sterke helling: tussen de Dieweg en de De Frélaan is er een hoogteverschil van maar liefst 40 meter. Het Wolvendaelpark staat bekend om zijn ravijn, zijn openluchttheater en zijn beukenbos. Er staan ook tal van beelden, en twee gebouwen: het kasteel, een elegant achttiende-eeuws bouwwerk in klassieke stijl waarin zich nu de Kunstacademie bevindt, en het Lodewijk XV-paviljoen in rocaillestijl, dat baron Janssens in 1909 in Amsterdam kocht; het werd volledig gedemonteerd en dan steen voor steen heropgebouwd aan de rand van het park.

AU ROYAUME DES MORTS À LA RECHERCHE DU DÉTAIL PERDU...

En partie dissimulés sous l'exceptionnelle végétation qui s'est développée dans le cimetière, de fabuleux motifs et ornements attendent qu'un regard d'aigle les repère...
À vous de jouer...

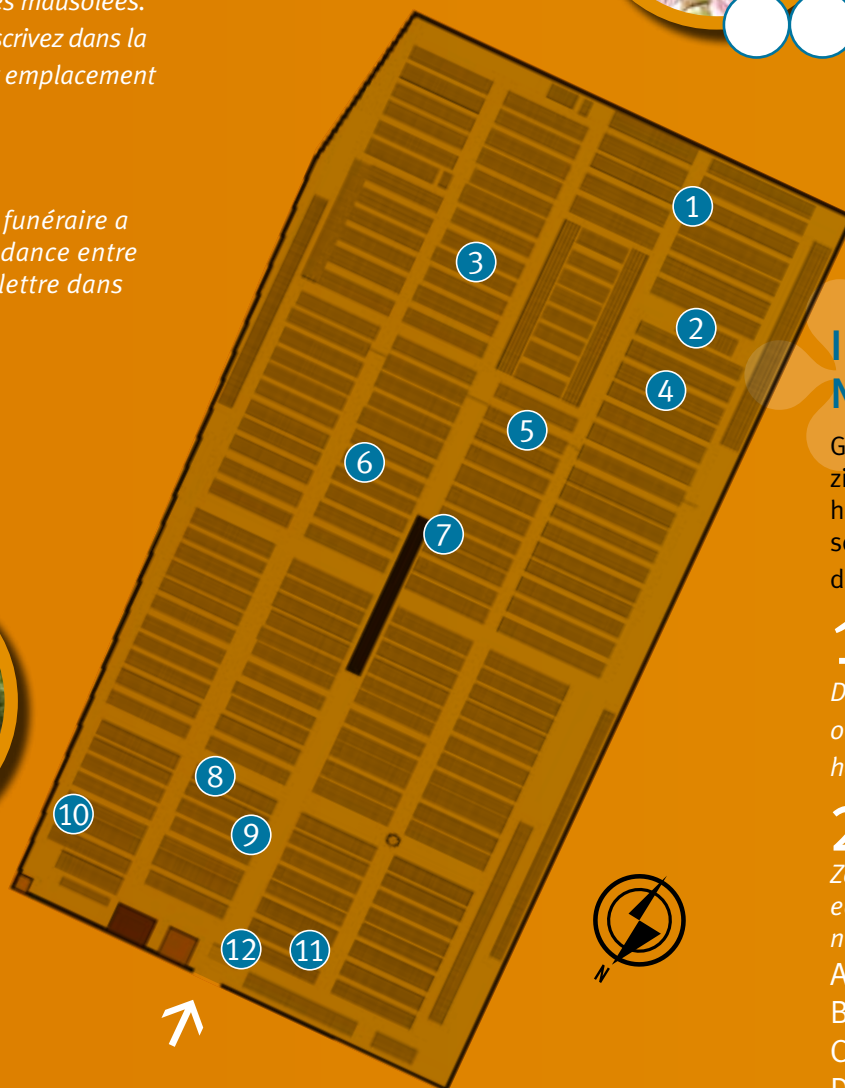
1. TROUVEZ LES DÉTAILS

Ces éléments appartiennent à des tombes ou des mausolées. Promenez-vous pour tenter de les retrouver et inscrivez dans la première bulle le numéro qui correspond à leur emplacement sur le plan.

2. TROUVEZ LE TERME JUSTE

Comme vous allez le découvrir, l'architecture funéraire a son propre vocabulaire. Trouvez la correspondance entre le détail et son appellation et inscrivez cette lettre dans la seconde bulle.

- A. vitrail
- B. obélisque
- C. fronton
- D. flamme
- E. urne
- F. ange
- G. plaque épitaphe
- H. colonne brisée
- I. chapelle
- J. croix
- K. couronne
- L. buste funéraire

IN HET RIJK DER DODEN OP ZOEK NAAR HET VERLOREN DETAIL...

Gedeeltelijk verscholen tussen de weelderige groen dat zich op de begraafplaats heeft ontwikkeld sinds ze een halve eeuw geleden buiten gebruik werd gesteld, wachten schitterende motieven en versieringen op het arendsoog dat ze zal vinden... Speel je mee...?

1. VIND DE DETAILS

Dit zijn elementen van graven of mausolea. Kuier rustig rond om ze te vinden en noteer het nummer dat met hun plaats op het plan overeenstemt in het eerste bolletje.

2. VIND DE JUISTE TERM

Zoals je zal merken, gebruikt de funeraire architectuur een eigen taal. Koppel de details aan de juiste naam en noteer dat nummer in het tweede bolletje.

- A. glas-in-loodraam
- B. obelisk
- C. fronton
- D. vlam
- E. urne
- F. porseleinen medaillon
- G. grafplaat
- H. gebroken zuil
- I. kapel
- J. kruis
- K. kroon
- L. grafbuste

